

Állományvédelem? Na, de hogyan?

A kislalföldi könyvtárosok közgyűléséről: elismerések, beszámolók és szakmai előadás

A **Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesületének** közgyűlését mindig szakmai program zárja, így zajlott ez **2026. április 28-án** is a **Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér** rendezvénytermében. Nagy érdeklődéssel hallgattuk **Ásványi Ilona** a **Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár** igazgatója a közelmúltban lezajlott, hatalmas sajtóvisszhangot kapott rovarinvázióról, kezeléséről, tapasztalatairól szakmabelieknek szóló beszámolóját.

A kislalföldi könyvtárosok elmúlt esztendejét talán legjobban úgy jellemezhetnénk, hogy **2025 az elismerések éve volt**. **Tóth Zsófia** a [KKKE](#) elnöke beszámolójában végigvette az eltelt egy év lényeges eseményeit, pénzügyi vonatkozásait. Sajnálattal emlékeztünk meg a sorainkból távozó egykori kollégáról, **Mastalír Ernőné Dr. Zádor Mártáról**. **Kirándulások gazdagító emléképei** – szekszárdi „szakmázás”, Dég kastélya, Ozora vára, a [debreceni vándorgyűlés](#) tudás „csereberéje”, a [pozsonyi kollégák szeretetteljes fogadtatása](#), a reformkori országgyűlések helyszíne, az ott őrzött muzeális kincsek és az adventi hangulat – sorra felidézésre kerültek.

Ezeket túl a **2025-ös esztendő elismerésekkel gazdagított bennünket**: a [Könyvtári Kihívás](#) pályázaton a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér, a Széchenyi István Egyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár, a győri könyvtár Területi szolgáltatási központjához tartozó Bősárkány könyvtára örülhettek, [dr. Horváth Sándor Domokos](#) Magyar Arany Érdemkeresztet vehetett át, Pérré került [Az Év Települési Könyvtárosa](#) cím, [Könyvtári Minőségi Díjat](#) kapott a SZE könyvtára, a DRKPK [Családbarát munkahelyé](#)

minősült, a debreceni vándorgyűlésen [Nyikosné Szabó Ibolya](#) MKE Emlékérmet vehetett át. Az idei év is jól indult az elismeréseket tekintve, hiszen A magyar kultúra napján kapott elismerést [Polczer Adél](#) a DRKPK tájékoztatója, az egyesület titkára.

A KKKE maga is igyekszik elismerni a kiemelkedő szakmai munkát, így a **2025-ös Kisalföldi Könyvtáros Díját** a közgyűlésen **Ősze Mária** régi könyves szakember nyerte el.

Néhány gondolat az elhangzott laudációból:

Ősze Mária a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán szerzett előbb könyvtár régi könyves szakos bölcsész, majd latin nyelv és irodalom szakos bölcsész és tanár diplomát. Pályáját a szombathelyi Berzsényi Dániel Megyei és Városi Könyvtárban kezdte, majd két év elteltével került a győri Kisfaludy Károly Megyei Könyvtárba, ahol különgyűjteményi feldolgozó és tudományos kutató lett.

Mintegy két évtizeden keresztül volt a Kisfaludy Károly Megyei Könyvtár, majd 2013-tól a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér tudományos munkatársa, ez idő alatt végig az intézmény Muzeális Gyűjteményével foglalkozott. Régi könyves, illetve latin nyelvszakos tanári végzettsége jó alapokat adott számára ehhez a munkához. Fő feladata a Muzeális Gyűjteményben lévő, döntő többségében 1850 előtt megjelent dokumentumok gondozása volt, különös tekintettel a helyi vonatkozású dokumentumokra, azon belül az 1727 és 1850 között működött Streibig nyomda kiadványaira. Az állomány gyarapítása és feldolgozása mellett elkötelezetten foglalkozott az állomány védelmével is: igyekezett megragadni minden pályázati lehetőséget a restauráltatáshoz.

Fontosnak tartotta a rábizott értékek szélesebb körben történő megismertetését is. A KKMK évkönyvében például 2008-ban alapos tanulmányt írt a Muzeális Gyűjteményben őrzött ősnymtatványokról és antikvákról. Kezdetektől szívén viselte az internetes ismeretterjesztést is: a könyvtár [Győri Szalon](#) című online kulturális magazinjában indított „**Érdekességek a győri könyvtár muzeális gyűjteményéből**” című népszerű sorozata mintegy félszáz folytatásban látott napvilágot! Ezek tematikája mutatja szerzőjének széles körre kiterjedő érdeklődését: a nemzetkarakterológiától az orvosbotanikáig, II. Pius pápa levelétől Sándor István bibliográfiai munkásságáig sok mindenről értekezett. A könyvtárunkba e célból betérő látogatóknak, csoportoknak is nagy lelkesedéssel mutatta be „kincseinket”. Emellett szívesen „tudósított” a város kulturális rendezvényeiről is – főként operáról, balettről, színházi előadásról.

Több érdeméről is szólhatnánk még, de kettőt mindenképpen érdemes kiemelni. Az egyik a tanítás: aktívan részt vett (és részt vesz ma is) a segédkönyvtáros hallgatók képzésében, ahol többek között az 1500 előtti egyetemes és magyar könyvtártörténetet oktatja a hallgatók örömeire. A másik a minőségbiztosítás, melyhez a „Minőségmenedzsment a könyvtárban” című képzést is elvégezte, segítendő az intézmény ez irányú munkáját. Munkájában igazán elkötelezett, tudása példaértékű, amely szakmai alázattal párosul. A Kisalföldi Könyvtárosok és Könyvtárak Egyesületének tagjaként az egyesület munkáját ötleteivel, javaslataival támogatja, a programjaiban tevékenyen részt vesz. Az elmúlt majd két évtizedes győri munkája érdemessé teszi a Kisalföldi Könyvtáros Díj elismerésre.

Ásványi Iлона előadásáról:

A közgyűlés hátralévő programja az az előadás volt, amelyet [Ásványi Iлона](#) a **Pannonhalmi Főapátsági Könyvtár** igazgatója tartott a közelmúltban lezajlott rovarinvázióról, kezeléséről és tapasztalatairól. A témáról sokat cikkezett a sajtó, [mi is érintettük](#). A jelenlévő szakmabeliek talán azt az emberfeletti munkát értékelték és érezték át, amelyre az apátsági könyvtárban sor került. Szóba került elsőként a felelősség kérdése: *Pannonhalmáról messzire látni és messziről látszik, nem közömbös, hogy mi történik ott. Jelentős és különleges hely, az első egyházi közösség és első egyházi intézmény helye, a Világörökség része, amelynek két fő attrakciója a templom (felszentelésének a 800.*

évfordulóját ünnepelték 2025-ben), és a könyvtár. Kiemelt műemlék a könyvtár is, amely az első bibliotéka volt Magyarországon. Pannonhalma nemcsak hangulat, hanem szellemiség is! A Bencés Regula ezt írja: ora et labora ... et lege. A tétlenség a lélek ellensége. Ezért a testvérek a megállapított időben foglalkozzanak testi munkával, más órákban pedig szent olvasmányokkal.

A könyvek korai fontosságát mutatja, hogy az első magyarországi könyvjegyzéket vagy katalógust, amely tulajdonképpen egy *Szent László kori oklevél, vagyoneleltár 1090 körül* is itt találjuk. Az apátság könyvtára a magyar történelem zivataros századaiban nem működött folyamatosan, (Mohács után a magyar könyvtermés 80-90% elpusztult, így az itteni is). Újkori története 1802-ben indul újra 757 kötetről. Ma már kb. 400 ezer a dokumentumok száma, ami több is ennél, hiszen nem minden dokumentum kap külön leltári számot. A rendszerváltás után számukra is új lehetőségek nyíltak.

Az adottságokról is érdemes szót ejteni, hiszen az nagyon is meghatározó. Pannonhalma ismert sziluettjét a 19. században kapta meg, az itt alakított könyvtár az akkori modern, klasszicista stílusú teremkönyvtár, ahol már nem az összgyűjteményi jelleg dominált (funkciójában elválnak a múzeumi, levéltári feladatoktól). Díszebb, mint a protestáns debreceni, sárospataki, amelyek régebbiek, a zirci is szerényebben díszített. A mennyezeti freskón egy pogány istennő, Pallas Athéné/Minerva látható. Mint látványosság rendkívül sok turistát vonz, de ma már sok tekintetben modernizálásra szorul.

Így jutunk el a bogárfertőzésig, amelynek számos ténye ismert a sajtóból. A könyvtárosok többségét persze az foglalkoztatja, hogy mi volt az intő jel, hogyan vették észre, és hogyan indult be a megmentésre irányuló „gépezet”. Ásvány Ilona őszintén válaszolva a felmerülő

kérdésekre tárta fel a folyamatot, az okokat, a gyakorlati tapasztalatokat, amelyekből a szakmabeliek megérthették a probléma súlyosságát, a felelőség nagyságát, a megoldási lehetőségek nehézségeit, a feladat emberfeletti kihívásait. Csak néhány adat: kb. 100 ezer kötetet kellett mozgatni (nem csak egyszer!), kb. 3000 ládába rakni, ezekből kb. 180 lefóliázott bála készült, amelyet ún. anoxiás eljárásnak (oxigén kiszívása, nitrogénes elgázosítás kb. 6 hétig) vetettek alá, 2200 folyóméternyi polcot fertőtlenítettek, takarították át többször, majd a könyveket egyesével is áttörölték, porszívózták, így kerültek újra a polcokra, amelyeken szintén végeztek kisebb-nagyobb javításokat. Az elképesztő számadatokat döbbszent csend fogadt – annak ellenére is, hogy már sok adta ismert volt –, mégis a jelenlévők talán a karjaikban is átérezték az elvégzett munka fáradtságát. Előadóink többször hangsúlyozta, hogy szerencsére a legértékesebb állományrészt nem ott őrzik, annak nem lett baja. Zárásként megosztott néhány fontos tanulságot is. Az egyik, hogy ekkora állománymozgatás kétszáz éve nem volt, most rálátást kaptak erre a két évszázadra is. A másik az állományvédelem lehetőségeiről és lehetetlenségeiről vetett fel további kérdéseket, ami azt jelenti, hogy egy nagy problémát sikerült megnyugtatóan megoldani, de maradt még bőven feladat.

SzaSzi

Fotók: Márné Tóth Krisztina

2026.04.29

Az írás a Győri Szalon oldalán itt olvasható: <https://www.gyorisalon.hu/news/20380/102/>